

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๓/๒๕๕๕

วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่งเรื่อง ขอให้ มีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาไทย ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ สรุปความได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ พรรคพัฒนาไทย ได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทย จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

๑) ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๔๐๑/๔๐ หมู่ที่ ๓ ตำบลอรุญญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒) ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๗๕ หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านด้อง อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

๓) ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๘ หมู่ที่ ๗ ถนนรามคำแหง แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๔) ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ที่ ๖ ตำบลอ่าวตง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค และหลักฐานเอกสารประกอบการพิจารณาแล้วปรากฏว่า

๑) ลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคซึ่งมีชื่อ - สกุลแตกต่างกัน แต่ปรากฏลายมือชื่อไม่แตกต่างกันเป็นจำนวนมาก

๒) รายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ระบุว่า นายจันทิ กุดแถลง ได้รับเลือกตั้งเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค แต่ในบัญชีรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรค (แบบ ท.พ. ๓) ระบุว่า นายชัชวาลย์ เฟ็งชัย ซึ่งไม่ปรากฏชื่อในรายงานการประชุม ฯ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค

๓) รายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๓ และลำดับที่ ๔ ปรากฏชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการสาขาพรรคโดยมิได้ระบุตำแหน่งของแต่ละบุคคล

๔) ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค ลำดับที่ ๒ และที่ ๓ มีที่อยู่ตามหลักฐานทะเบียนราษฎรนอกเขตเลือกตั้ง แต่อยู่ภายในเขตจังหวัดอันเป็นสถานที่ตั้งสาขาพรรคเป็นจำนวนมาก

หลังจากมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่เกี่ยวข้องสอบสวนข้อเท็จจริง ปรากฏผลดังนี้

๑) จังหวัดพิษณุโลกรายงานว่า มีการจัดประชุมจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทย ลำดับที่ ๑ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวจริง แต่มีสมาชิกสาขาพรรคเข้าร่วมประชุม ไม่ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรค ข้อ ๗๓ บางคนมิได้เข้าร่วมประชุม และมีการปลอมแปลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

๒) จังหวัดหนองคายรายงานว่า จากการสอบถามประธานสาขาพรรค และสมาชิกพรรคที่มีชื่ออยู่ในรายงานการประชุม ๖ คน ปรากฏว่ามีนายกิติณรงค์ ไหมศรีกรรต เลขานุการพรรค ๑ พร้อมกับกรรมการอีก ๒ คน และนางเพ็ญพร พิมพ์เกตุ ราษฎรตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเมือง ได้มาพบเพื่อขอสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน รูปถ่าย และให้กรอกข้อมูลในใบสมัครสมาชิกพรรคเท่านั้น โดยมีได้มีการประชุมและลงลายมือชื่อในเอกสารการประชุมแต่อย่างใด

๓) กรุงเทพมหานครรายงานว่าจากการสอบถามนางสาวจงกล ณ นคร เหนรัญญิกสาขาพรรค ได้ให้ถ้อยคำว่ามีการประชุมสาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคจริง แต่นางบุปผาคงสุวรรณรัตน์ และพันจ่าเอก วิรัชต์ ภู์รัตน์ ผู้มีชื่อปรากฏอยู่ในรายงานการประชุมดังกล่าว ได้ให้ถ้อยคำว่ามีเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใด และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทย และไม่เคยเข้าร่วมประชุมดังกล่าว

๔) จังหวัดตรังรายงานว่า จากการสอบถาม ๘ คน ได้แก่ กรรมการสาขาพรรค ๔ คน ให้การตรงกันว่าได้มีการประชุมที่บ้านของนายโลม นูวรรณ (แต่ในรายงานการประชุมระบุว่าประชุมที่บ้านของนายปรีดี แสงศรีจันทร์) ได้มีผู้ร่วมประชุมประมาณ ๑๓ - ๑๕ คน ซึ่งไม่ครบองค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค ข้อ ๗๓ และผู้ที่มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอีก ๔ คน ให้ถ้อยคำตรงกันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคพัฒนาไทยและไม่เคยเข้าร่วมประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค หรือลงลายมือชื่อในรายงานการประชุมดังกล่าวและไม่รู้จักนายปรีดี ๑ (นามสกุลไม่ตรงกัน) ผู้ได้รับเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการสาขาพรรคแต่อย่างใด

หัวหน้าพรรคพัฒนาไทยมีหนังสือลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งแจ่มและยืนยันว่าบุคคลที่มีชื่อเข้าร่วมประชุมหรือเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๔ สาขาได้เข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา และสถานที่ ตามที่ระบุในรายงานการประชุม และได้ลงลายมือชื่อด้วยตนเองจริง แต่มิได้ชี้แจงกรณีตามข้อ ๒ และข้อ ๓

ในที่สุดนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคพัฒนาไทย ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ และลำดับที่ ๔

ต่อมาประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยร่วมกับกรณีแรก โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า พรรคพัฒนาไทยไม่แจ้งการดำเนินการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๔) ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคพัฒนาไทยดำเนินการก่อนที่จะสิ้นสุดระยะเวลาการจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองแล้ว แต่ได้รับเอกสารดังกล่าวคืนเพราะไม่สามารถนำจ่ายได้เนื่องจากย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่

ดังนั้น พรรคพัฒนาไทยจึงไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทย คือ ภายในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ ตามมาตรา ๒๕ และพรรคพัฒนาไทยไม่แจ้งการดำเนินการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๔) ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ ตามมาตรา ๓๕ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพัฒนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วรับเรื่องไว้วินิจฉัยตามประเด็นที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งเสนอมาทั้ง ๒ กรณี

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง พรรคพัฒนาไทยไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กล่าวคือไม่มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพัฒนาไทย คือ ภายในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ และไม่แจ้งการดำเนินการของพรรคในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๔) ให้นายทะเบียนทราบ

ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ ตามมาตรา ๓๕ ส่วนคำชี้แจงของนายสุวรรณ ไหมศรีกรรต หัวหน้าพรรคพัฒนาไทย ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่าการตรวจสอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีข้อผิดพลาดและขาดความเป็นธรรม และชี้แจงว่าการกระทำผิดพลาด เพราะเป็นความพลั้งเผลอไม่มีเจตนาปิดบัง ซ่อนเร้น ซึ่งเกิดจากการพิมพ์ที่บกพร่องนั้น ไม่อาจรับฟังได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีเหตุยุบพรรคพัฒนาไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เพราะไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และมีคำวินิจฉัยชี้ขาดให้ยุบพรรคพัฒนาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ